

Motion till riksdagen 2010/11: MJ421

av Tuve Skånberg (KD)

Ett världsunikt innanhav

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att övergödningen bör minskas genom att ett system med överlåtbara utsläppsrätter för kväve och fosfor införs.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att beredskapen för potentiella katastrofer i Östersjöområdet höjs.¹
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att EU bör ge teknikbistånd till de nya medlemsstaterna så att de kan uppgradera sina fartyg i sjösäkerhetshänseende.²
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att oljeborring ska förbjudas i Östersjön.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att olja som transporteras till havs ska märkas med dna så att det går att spåra från vilket fartyg ett oljeutsläpp skett.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att bötesbeloppen för oljeutsläpp i havet ska höjas rejält.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kuststaterna solidariskt bör finansiera sådana kostnadseffektiva miljöåtgärder som gynnar Östersjöns gemensamma miljö.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ett ökat fokus bör läggas på Östersjöns tillrinningsområden.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att arbetet med att identifiera och sanera källor till dioxin, kadmium och PCB bör intensifieras.

Fel! Okänt namn på

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utvecklingen av jordbruket kring Östersjön ska ske med stor hänsyn till miljön.

¹ Yrkande 2 hänvisat till FöU.

² Yrkande 3 hänvisat till TU.

Motivering

Östersjön är inte vilket hav som helst. Det är ett världsunikt bräckvattenhav med ett särskilt ekosystem. Oregelbundna variationer i saltvatteninflödet medför instabila villkor för arterna. Den långsamma vattenomsättningen i Östersjön gör att gifter och andra kemikalier inte rinner ut ur innanhavet i någon större omfattning, utan stannar kvar och anrikas. Dessa omständigheter gör att det är motiverat att ta särskilda hänsyn till Östersjöns miljö och djurliv. Det är också naturligt att Sverige går i täten för ett gemensamt ansvarstagande för Östersjöns miljö.

Åtskilligt har gjorts för att förbättra Östersjöns miljö, inte minst under den senaste mandatperiodens alliansregering. Fosfater i tvätt- och diskmedel har förbjudits, vilket har stor betydelse för att hejda de återkommande algbloomingarna som drabbar Östersjön sommartid. Genom internationella bestämmelser har oljetransporter med enkelskroviga fartyg förbjudits i Östersjön fr.o.m. 2010. En överenskommelse om förbud mot att transportera bunkerolja (dvs. fartygets bränsle) direkt innanför ytterskrovet finns fr.o.m. 2015. I praktiken är även detta i stort sett redan genomfört. Under föregående mandatperiod avsatte regeringen en miljard kronor för att förbättra miljösituationen i Östersjön. Kristdemokraterna har varit pådrivande för tillkomsten av EU:s Östersjöstrategi, som bl.a. innebär att Östersjön blir ett pilotområde för mellanstatligt havsmiljösamarbete i enlighet med EU:s marina direktiv. Regeringen har vidare tagit initiativet till en övervakningsplan för uppföljning av miljöeffekter vid oljeutsläpp till sjöss. Planen innehåller generella riktlinjer och strategier för hur ansvaret för att följa miljöeffekter bör fördelas. Samtidigt återstår mycket att göra för att den negativa miljöutvecklingen i Östersjön ska brytas.

Minska övergödningen

Övergödningen bör minskas genom att ett system med överlåtbara utsläppsrätter för kväve och fosfor införs.

Östersjöländerna har enats om att öka reningsgraden av fosfor i reningsverken från 80 till 90 procent fr.o.m. 2013. Sverige stödjer ekonomiskt en mellanstatlig finansieringsfond med syftet att bidra med finansiering av projekt och åtgärder för att förbättra Östersjöns miljö. Det är viktigt att kuststaterna solidariskt finansierar sådana kostnadseffektiva miljöåtgärder som gynnar Östersjöns gemensamma miljö. Sverige bör även fortsättningsvis ge bistånd till de länder som står för de största näringsutsläppen från reningsverk och jordbruk. Även svenska reningsverk måste minska utsläppen av kväve och fosfor, t.ex. genom att samma krav ställs på reningsverken i inlandskommunerna som i kustkommunerna.

Fel! Okänt namn på

Höj beredskapen mot oljeolyckor

Beredskapen för nödutryckning och oljesanering måste ökas. Handelssjöfarten bör flyttas bort från Hoburgs bank, som är ett mycket känsligt område för sjöfåglar. Nödhamnar behöver inrättas på de platser dit havererade fartyg ska kunna bärgas för att förhindra att exempelvis en last av olja rinner ut i havet och sprider sig längs en längre kuststräcka. EU bör ge teknikbistånd till de nya medlemsstaterna så att de kan uppgradera sina fartyg i sjösäkerhetskänseende.

Inom EU har en kontinuerlig utveckling och framförallt inkorporering av det internationella (IMO) regelverket bidragit till att ett omfattande regelverk utvecklats i syfte att stärka skyddet för den marina miljön och sjösäkerheten. Det tredje sjösäkerhetspaketet innehåller reviderade direktiv om sjötrafikövervakning respektive hamnstatskontroll samt nya förslag till direktiv om bl.a. olycksutredningar, flaggstatsansvar respektive rederiernas skadeståndsansvar. Regeringen anser att det är angeläget att Sverige även fortsatt ska utgöra en drivande kraft inom det internationella sjösäkerhetsarbetet. Frågor om sjösäkerhet, skydd av den marina miljön och underlättande för näringen genom tillskapandet av entydiga regler bör prioriteras i det internationella arbetet. Regeringen har aviserat att en utredning med uppgift att ta fram förslag till myndigheternas hantering och finansiering av oljekatastrofer ska tillsättas.

Flera Östersjöstater utviner eller prospekterar idag olja i Östersjön, dock ej Sverige. Men våra kuster och vår havsmiljö skulle likväl drabbas om en större olycka inträffade med en oljerigg i Östersjön. Samtidigt är Östersjön ett särskilt känsligt havsområde. Därför skulle en oljeolycka i detta innanhav få särskilt allvarliga miljökonsekvenser. Sveriges regering bör verka inom EU och Östersjöorganisationen Helcom för att uppnå ett förbud mot oljeutvinning i Östersjön.

Olja som transporteras till havs ska märkas med dna så att det går att spåra från vilket fartyg ett oljeutsläpp skett. Den tekniska utvecklingen har gjort detta möjligt.

Fokusera på Östersjöns tillrinningsområden

Östersjöns miljöstatus bestäms i stor utsträckning av situationen i innanhavets tillrinningsområden. Det är därför mycket viktigt att EU:s ramdirektiv för vatten genomförs i alla Östersjöländer och att Ryssland tydligt involveras i detta arbete.

Gifter i havet

Utfasningen av vissa farliga ämnen kommer att hanteras i det löpande EU-arbetet, bl.a. inom Reach, där Sverige har en aktiv roll. Inom EU är Sverige pådrivande för nya och skärpta regler kring bl.a. kadmium i handelsgödsel, farliga ämnen i batterier och elektronik samt kvicksilver i mätinstrument. Översynen av EU:s kvicksilverstrategi är en viktig del i detta.

Inom Helcom pågår flera projekt för ökad kunskap om förekomst av farliga ämnen, såsom screening av prioriterade ämnen i östra delen av Östersjön och analys av komplexa utsläpp från avlopp. Genom att organisationen för sanering av förorenade områden effektiviseras kan fler objekt saneras.

Dioxin, kadmium och PCB skadar livet i havet för lång tid framåt, även efter det att dessa ämnen slutat att användas. Samtidigt finns det fortfarande en tillförsel av dessa ämnen till Östersjön. Det är viktigt att intensivifiera arbetet med att identifiera och sanera källor till dioxin, kadmium och PCB i Östersjön.

Hänsyn till Östersjön inom jordbrukspolitiken

Åtgärder för att förbättra vattenkvaliteten har hög prioritet i regeringens landsbygdspolitik. Det ska ges bättre förutsättningar för jordbrukssektorn att medverka till att nå de mål som beslutats inom Helcom:s aktionsplan för Östersjön och de berörda miljökvalitetsmålen. Flera av de åtgärder som ingår i landsbygdsprogrammet 2007–2013 är mycket viktiga för att åstadkomma en förbättrad vattenmiljö. Sammanlagt har alliansregeringen förstärkt satsningarna på förbättrad vattenmiljö med 800 miljoner kronor per år. Dessa satsningar har bl.a. gått till att ge jordbrukarna ökade möjligheter att odla fånggrödor, att anlägga skyddszoner intill vatten, att anlägga våtmarker och särskilda dammar för fosforavskiljning. Samtidigt har rådgivningsinsatserna förstärkts i syfte att öka jordbrukarnas kompetens när det gäller miljö och särskilt vattenfrågor.

Bland jordbruksnäringens aktörer finns det runt hela Östersjön ett engagemang för bättre havsmiljö. Sveriges regering ser positivt på detta och stödjer flera projekt finansiellt. Det handlar om samverkansprojekt där bl.a. jordbruksnäringens organisationer, universitet, myndigheter och landsbygdsutvecklingsorganisationer utbyter erfarenheter och arbetar tillsammans över gränserna.

En viktig förutsättning för att jordbruket ska kunna bidra till att förbättra Östersjöns miljö är att utvecklingen av EU:s gemensamma jordbrukspolitik utformas så att incitamenten främjar en minskning av jordbrukets miljöpåverkan. Idag bedrivs jordbruket i östra Europa i stor utsträckning på ett sådant sätt att näringsläckaget är betydligt mindre än i det hårt effektiviserade jordbruket i Västeuropa. Om det östeuropeiska jordbruket skulle ge ifrån sig lika mycket näring per producerad enhet som i de äldre EU-staterna, skulle miljöambitionerna för Östersjön bli omöjliga att nå. Det är därför viktigt att den

Fel! Okänt namn på

gemensamma jordbrukspolitiken utvecklas på ett sådant sätt att det östeuropeiska jordbruket inte tar efter de negativa sidorna hos jordbruket i väst.

Stockholm den 27 oktober 2010

Tuве Skånberg (KD)